

LA TARTRANA

centre d'estudis
d'altafulla

RECULL DE COSES NOSTRES

altafulla, setembre del 1981

nº 12

TRADICIONS I FESTES VOTIVES DE LA VILA D'ALTAFULLA

LES CAPELLETES DEL CAMI DE L'ERMITA DE SANT ANTONI

En haver-se acabat la festa el matí del Diumenge de Rams i la benedicció de les palmes, cap allà les quatre de la tarda i de temps immemorial, s'acostumava a sortir de l'Església amb el Via Crucis, presidit pel Sant Crist, que era portat per sis encaputxats i baixant des de la plaça d'aquesta pel carrer del Forn, torcent a l'esquerra pel mateix carrer, passàvem per sota d'un dels tres portals que encara existeixen i que antigament tancaven el cercle del casc antic de la vila -anomenat vila-closa- i per sota la rectoria i església ens adreçàvem al tomb on està clavada l'antiga "Pedra del Colsero", fent parada allí davant la primera capelleta per a resar la primera estació genolls a terra; acabant de resar, i a totes les altres capelletes, es besava a terra. Hem de recordar que a aquesta cerimònia hi assistia gairebé tot el poble, éssent-hi també presents algun que altre vellet o velleta, que tenint dificultats per poder-se agenollar, agafaven una pedreta i a cada estació la besaven.

Seguíem així muntanya amunt i cantant les acostumades cançons del Via Crucis pel camí que, degut a les noves urbanitzacions d'aquesta muntanya, ha estat transformat en amples i ben ordenades avingudes i carrers de molt bon caminar, encara que això ha fet perdre el tipisme d'aquell antic i pedregós, així com també les capelletes que, degut als actes de gamberrisme, han estat renovades, perdent molt de l'antic valor que tenien les primitives. Anàvem seguint així, amunt, i cantant i resant capelleta per capelleta, fins arribar a la plaça de l'ermita on, a la façana d'aquesta hi havia l'última, la capelleta 14. Llavors, i després dels resos que a dintre es feien, tornàvem pel mateix camí, cantant i resant novament fins l'Església.

Aquest Via Crucis es repetia amb la mateixa solemnitat el matí del Divendres Sant, a la sortida del sol.

DEFINICIO DE LES FESTES VOTIVES DE L'11 DE SETEMBRE I DIMARTS DE PASQUA

Segons es llegeix en un Full Parroquial de l'Església d'Altafulla, l'onze de setembre de l'any 1820, amb motiu d'un llarg termini de secada o falta de pluges, esdevingueren unes enfermetats que varen ocasionar infinitat de morts, i com que aquestes s'anaven perllongant, es decidí,

d'acord amb el veïnat i autoritats, fer unes prerrogatives, baixant en processó el quadre o tela amb la imatge de Sant Antoni de Pàdua, que fou passat per tots els carrers de la Vila, i des de llavors varen anar minvant cada dia aquestes morts, fins que s'acabaren per complet les enfermetats, no morint-se ja ningú més. El quadre de la imatge del sant va quedar al peu de l'altar major de l'església i no va ésser retornat fins el proper any en que, en una emotiva processó fou traslladat a l'ermita el dimarts de Pasqua, donant peu això des de llavors a la celebració d'aquestes dues festes en senyal d'agraïment a sant Antoni, tradició que avui encara perdura.

Fent memòria de més de seixanta anys enrera, hem de recordar que llavors se sortia pel volt de les onze del matí del dimarts de Pasqua, en processó des de l'església i pel mateix camí de les capelletes, portant davant de tot unes quatre o cinc banderes molt grosses de varis colors, les quals eres dutes pels joves més forçuts, acompanyats també cada una per un parell de cordenistes de molt àmpit, donat que en aquest trajecte sempre sol fer-hi molt de vent, i de no ésser per aquests dos tibants, podien caure ben bé a terra.

Aquestes banderes romanien tot l'any guardades a la primera arcada davant l'altar major al peu del sòcol i lligades a la paret d'aquest amb argolles, i només sortien en actes o processons de molta solemnitat, sobre tot per la seva dificultat de dur-les deguda al pes. També anava portada a braços pel jovent la imatge del sant Antoni amb peana, que en arribar a l'ermita quedava a fora la plaça mentre dintre se celebrava el gran ofici, i una vegada acabat aquest la imatge era retornada en processó a l'església de la Vila.

En aquesta tradicional i gran festa que aleshores figurava com a segona Festa Major, s'omplia aquesta muntanya de gent de tots els indrets, que esperaven la mateixa per anar-hi a menjar la mona, i recordem amb molt de grat l'assistència de tots els pescadors del barri marítim de Torredembarra, els quals, malgrat ésser dia feiner per a ells, deixaven els seus treballs i, ben proveïts de menjar -sense oblidar el ciri per ofrenar al sant-, i amb els seus carruatges del peix, pujaven per arribar-hi de bon matí, per a tenir el privilegi de buscar el millor lloc de la muntanya per a fer-hi el dinar. Recordem també que a més dels firaires que venien joguines pels petits hi assistien dues tandes del tir al colom, dues taules de venda de torrons amb mare i dues filles -la Turrонера de Valls-, però la més típica estava dintre el recinte, a la dreta de la plaça, i era la gran taula amb coques i mones de pasqua -elaboració pròpia- amb botetes de vi ranci i mistela en porró, lloc aquest sempre ocupat per l'antic taverner "en Seguidill", del carrer de Sant Martí cantonada al de la Barceloneta.

L'esmentada muntanya i tot l'entorn de l'ermita estava curulla de rotllets de gent menjant i bevent, perllongant-se aquesta festivitat fins el capvespre, en que molts tornaven al seu lloc de destí, i altres encara esperaven els balls que se celebraven a les dues entitats que tenien costum de fer-ne.

Aquestes festes votives i tradicionals altafullenques, encara es van seguint, afortunadament, però amb molta menys esplendorositat que anys enrera, perquè aquells temps ho permetien, i ara com veiem les coses han canviat, donat que primer són les obligacions que les tradicions: aquestes manen.

JOSEP SABATE ELIAS